

Dersin Amacı

Bu dersin genel amacı, öğrencilerin dilin toplumsal boyutlarını sistematik biçimde kavrayarak dilsel varyasyonun kimlik, aidiyet, güç ilişkileri ve toplumsal anlamı nasıl indekslediğini analiz etmelerini; bölgesel ve toplumsal lehçe örüntülerini, zincir kaymaları ve değişim süreçlerini açıklamalarını; dil tutumu ve algısına ilişkin araştırmaları eleştirel olarak değerlendirmelerini; konuşma etkileşiminin söz eylemleri, sıra alma, onarım ve nezaket ilkeleriyle nasıl düzenlendiğini yorumlamalarını; dil sosyalleşmesi ve eğitim bağlamlarında dil ideolojilerini tartışmalarını; ve bütün bu birikimi bağlama duyarlı, kapsayıcı ve kanıta dayalı iletişim/öğretim tasarımlarına dönüştürmelerini sağlamaktır.

Dersin İçeriği

Dil, Kimlik ve İndeksleme Dilsel varyasyonun (aksan, sözcük, söz dizimi) kimlik, aidiyet ve toplumsal duruşu nasıl işaretlediği. Dilsel Görelilik ve Algı Kavramsal metaforlar, kategorileştirme ve dil–düşünce ilişkileri; algıda sınır etkileri. Sosyodilbilimin Kapsamı “Dil–lehçe” ayrımı, konuşur topluluğu, norm ve pratikler; değişken temelli yaklaşım. Varyasyonun Düzeyleri Fonoloji, biçimbilim, sözdizimi ve söylemde varyasyon; konuşma–yazı normları. Lehçeler ve Haritalama İzoglos/izoglos demetleri, lehçe atlasları, bölgesel örüntüler. Dil Değişimi ve Zincir Kaymaları Yayılım, düzleşme, temas; ünlü kaymaları ve bölgesel ayrışma. Sınıf, Prestij ve Stil Açık/örtük prestij; “yukarıdan/aşağıdan” değişim; stil kaydırma ve damgalama. Yaş, Cinsiyet ve Değişim Yörüngeleri Görünür–zaman/gerçek–zaman; yeniliklerin kuşaklar arası dağılımı. Dil Tutumları ve Sosyal Algı Aksan/çeşitlemeye yönelik tutumlar; dinleyici çıkarımları ve deneysel yaklaşımlar. Dil ve İletişim Süreci Bağlam, ortak bilgi ve çıkarım; anlamın etkileşim içinde kurulması. Söz Eylemleri ve İma Doğrudan/dolaylı söz eylemleri; bağlamsal ipuçlarıyla niyet çözümleme. Konuşmanın Mekanikleri Dönüş alma, bitişik çiftler, onarım; geri–bildirim sinyalleri ve katılım. Nezaket, Üslup ve Repertuar Yüz çalışması, nezaket stratejileri; bağlama göre üslup/repertuar seçimi. Cinsiyet, Etnik Kimlik ve İdeoloji Endeksleyici biçimler, etnolectler (örn. AAVE); ideoloji ve çeşitlenme. Dil Sosyalleşmesi ve Eğitim Çocuk–yönelimli konuşma, etkileşim ve normların modellenmesi; okul bağlamı. Dijital Yazışma Dili ve Çeşitlilik “Yanlış inanışlar ve kuralcılık”; güncel çeşitlilik, küresel İngilizceler, dil kaybı.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Fridland, Valerie (2015). Language and Society: What Your Speech Says about You (Course Guidebook). The Great Courses. Wardhaugh, Ronald, & Fuller, Janet M. (2021). An Introduction to Sociolinguistics (8th ed.). Wiley-Blackwell. Trudgill, Peter (2000). Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society (4th ed.). Penguin.

Dersin Verilişi

Yüz yüze

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Doç. Dr. İhsan Ünal

Program Çıktısı

- Öğrenciler, konuşmadaki varyasyonların kimliği, aidiyeti ve ilişki kurma biçimlerini nasıl etkilediğini açıklayabilecek.
- Öğrenciler, dilsel görelilik iddialarını örneklerle tartışabilecek ve metaforların/kategorilerin algıyı nasıl şekillendirdiğini değerlendirebilecek (örn. “zaman paradırı”). Öğrenciler, kategorik algı ve ayırım eşiklerinin diller arasında nasıl değiştiğini yorumlayabilecek.
- Öğrenciler, sosyodilbilimi sistematik dil varyasyonunu inceleyen bir alan olarak tanımlayabilecek ve kapsamını açıklayabilecek. Öğrenciler, “dil” ve “lehçe” ayrımını ayırt edebilecek ve “konuşur topluluğu” kavramını örneklerle uygulayabilecek.
- Öğrenciler, fonoloji, biçimbilim, sözdizimi ve söylem düzeylerini ayırt edebilecek. Öğrenciler, konuşma ile yazı normlarını karşılaştırıp sözlü/yazılı kuralların bilişsel temellerini açıklayabilecek.
- Öğrenciler, lehçe haritaları ve izoglos demetlerini yorumlayarak bölgesel sınırları belirleyebilecek. Öğrenciler, modern lehçe çalışmalarında linguistik değişken kullanımını gerekçelendirebilecek.
- Öğrenciler, zincir kaymalarını (SVS, NCS, CVS) çözümleyebilecek ve bölgesel ayrışmaya etkilerini tahmin edebilecek. Öğrenciler, kentsel/kırsal farklar ve göç gibi sosyokültürel etmenlerin değişime etkisini değerlendirebilecek.
- Öğrenciler, “yukarıdan” ve “aşağıdan” değişimleri ayırt edebilecek ve sınıf hiyerarşisinde yayılımını öngörebilecek. Öğrenciler, açık ve örtük prestijin biçimbirim/sesbilgisel tercihlere etkisini değerlendirebilecek.
- Öğrenciler, dil değişiminde yaşın rolünü (görünür–zaman/gerçek–zaman yaklaşımları) analiz edebilecek. Öğrenciler, cinsiyet/yaş etkileşimlerinin değişim yörüngelerini nasıl etkilediğini değerlendirebilecek.
- Öğrenciler, aksen temelli sosyal atıfların güvenilirliği eleştirel olarak değerlendirebilecek ve önyargı kaynaklarını saptayabilecek. Öğrenciler, tutum araştırmalarında değişkeni izole etmek için deneysel karşılaştırmalar kurgusunu uygulayabilecek (ör. biçimsel/biçimsel–olmayan seçeneklerin denetimi).
- Öğrenciler, anlamın bağlam, konuşur bilgisi ve ortak bilginin etkileşimiyle nasıl kurulduğunu analiz edebilecek. Öğrenciler, “eşanlımlı yoktur ilkesi”ni uygulayarak biçim–dağılım farklarının anlam nüansları ürettiğini açıklayabilecek.
- Öğrenciler, doğrudan/dolaylı söz eylemlerini tanımlayıp konuşur niyetini bağlamsal ipuçlarıyla çıkarımlayabilecek. Öğrenciler, niyet çözümlemesinde nezaket ve ilişki yönetimi ilkelerini değerlendirebilecek.
- Öğrenciler, bitişik çiftler, tercih yapıları ve onarım mekanizmalarını çözümleyebilecek. Öğrenciler, güç/hiyerarşinin sıra düzeni ve katılım stratejileri üzerindeki etkisini değerlendirebilecek ve etkili dönüş–alma tekniklerini uygulayabilecek.
- Öğrenciler, çocukların dil sosyalleşmesinin bakım veren yönlendirmeleri ve etkinlikleri içinde nasıl gerçekleştiğini açıklayabilecek. Öğrenciler, farklı kültürlerdeki sosyalleşme uygulamalarını karşılaştırıp norm oluşumuna etkilerini öngörebilecek.

Sıra	Hazırlık Bilgileri	Laboratuvar	Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
1	Ders kitabından 3-9 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Konuşmanız Sizin Hakkınızda Ne Söyler? Kimlik ve aidiyetin dil aracılığıyla indekslenmesi; toplumsal anlamın dilsel ipuçlarıyla taşınması; yakınsama/ıraksama ve stil kaydırma.	
2	Ders kitabından 10-17 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Dil Dünya Görüşünü Etkiler mi? Dilsel görelilik; kavramsal metaforlar ve kategorileştirme; algıda sınır etkileri ve deneysel bulgular.	
3	Ders kitabından 18-24 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Sosyodilbilim Nedir? Sosyodilbilimin kapsamı; “dil-lehçe” ayrımı; konuşur topluluğu ve norm/pratik.	
4	Ders kitabından 25-32 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Dil Varyasyonunun Dört Düzeyi Fonoloji, biçimbilim, sözdizimi ve söylem düzeylerinde varyasyon; yapısal düzeylerin toplumsal anlamla ilişkisi.	
5	Ders kitabından 33-40 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Lehçeler Nasıl Gelişir? Yerleşim örüntüleri, göç, temas ve izolasyon; bölgesel kalıpların oluşumu; lehçe haritaları ve izoglos mantığı.	
6	Ders kitabından 41-48 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Dil Değişimi “Dilsel değişken” kavramı ve toplumsal farklılıkları çözümlemedeki gücü. Yaş, cinsiyet, etnisite ve sınıfın değişkenler üzerindeki etkisini izleme. Sosyal izolasyon/ağların özellik yayılımına etkisi.	
7	Ders kitabından 72-79 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Dil ve Sosyal Sınıf Açık/örtük prestij ve sınıfla ilişkisi; stil kaydırma ve damgalanma. Değişimin “yukarıdan/aşağıdan” türlerini ve yayılımını örnekleme.	
8				Ara sınav	
9	Ders kitabından 80-87 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Cinsiyet, Yaş ve Dil Değişimi Görünür-zaman vs. gerçek-zaman; genç konuşurlarda yenilik ve erişkinlikte görece durağanlık. Cinsiyet ile değişim yörüngelerinin kesişimi.	
10	Ders kitabından 20-31 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Dil Tutumları ve Sosyal Algı Aksan/çeşitlemeye yönelik tutumlar ve matched-guise türü algı deneyleri. Statü/ güvenirlilik atıflarında dilsel ipuçlarının rolü.	
11	Ders kitabından 20-31 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	İletişimsel Bir Süreç Olarak Dil Bağlam, ortak bilgi ve çıkarımın anlam kurmadaki rolü. Kodlama/çözümleme, niyet ve beklentilerin etkileşimi.	
12	Ders kitabından 103-110 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Söylem Niyetlerini Anlamak Söz eylemleri, ima (implicature) ve bağlamsal ipuçlarıyla niyet çıkarımı. Nezaket ve yüz çalışmasıyla köprü kuran örnekler.	
13	Ders kitabından 119-126 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	İyi Bir Sohbetin Mekaniği Dönüş alma (turn-taking), bitişik çiftler ve onarım mekanizmaları. Geri-bildirim (backchannel) ve katılım/güç göstergeleri.	
14	Ders kitabından 156-163 arası sayfalar çalışılacak.		Düz anlatım, tartışma, grup çalışmaları	Çocukları Dile Sosyalleştirmek Çocuk-yönelimli konuşma, girdi miktarı/kalitesi ve edinim. Etkileşimde toplumsal kuralların modellenmesi ve kuşaklar arası aktarım.	
15				Sonuç ve Genel Değerlendirme	

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Vize	1	1,00
Final	1	1,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	15	2,00
Ders Sonrası Bireysel Çalışma	15	2,00
Ara Sınav Hazırlık	7	2,00
Final Sınavı Hazırlık	5	3,00
Ev Ödevi	2	8,00

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Ara Sınav	30,00
Final	50,00
Derse Katılım	20,00

Yabancı Diller Eğitimi Bölümü / İNGİLİZCE ÖĞRETMENLİĞİ X Öğrenme Çıktısı İlişkisi

P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10	P.Ç. 11	P.Ç. 12	P.Ç. 13	P.Ç. 14	P.Ç. 15	P.Ç. 16	P.Ç. 17	P.Ç. 18	P.Ç. 19	P.Ç. 20	P.Ç. 21	P.Ç. 22	P.Ç. 23	P.Ç. 24	P.Ç. 25
Ö.Ç. 1																								
Ö.Ç. 2																								
Ö.Ç. 3																								
Ö.Ç. 4																								
Ö.Ç. 5																								
Ö.Ç. 6																								
Ö.Ç. 7																								
Ö.Ç. 8																								
Ö.Ç. 9																								
Ö.Ç. 10																								
Ö.Ç. 11																								
Ö.Ç. 12																								
Ö.Ç. 13																								

Tablo :

- P.Ç. 1 :** Ölçme ve değerlendirme ile ilgili temel kavramları ve ilkeleri tanımlar ve bu bilgiyi okul ortamında uygular.
- P.Ç. 2 :** Bilimsel araştırma ile ilgili temel kavramları ve ilkeleri tanımlar.
- P.Ç. 3 :** Bilimsel bilginin üretimiyle ilgili yöntemleri tartışarak amaç ve hedeflerine uygun yöntemleri seçme becerisini gösterir.
- P.Ç. 4 :** İngilizce dersi öğretim programlarını yorumlar ve bunlara uygun günlük ders planları oluşturur.
- P.Ç. 5 :** Öğretim teknolojileri ilkelerinden yararlanarak öğretim materyalleri, teknoloji, medya ve diğer kaynakları tasarlar, kullanır ve değerlendirir.
- P.Ç. 6 :** Teorik ve uygulamalı dilbilim ile ilgili temel kavramları ve ilkeleri tanımlar ve bunları dil öğretim teorileriyle ilişkilendirerek uygular.
- P.Ç. 7 :** Yabancı dil öğretimi yaklaşım ve yöntemlerini tanımlar ve bu yöntemleri dilin her alanında (konuşma, dinleme, okuma ve yazma) etkin bir şekilde uygular.
- P.Ç. 8 :** Kendisinin ve akranlarının öğretim uygulamalarını eleştirel olarak analiz eder ve değerlendirir.
- P.Ç. 9 :** Çocuklara yabancı dil öğretimi ile ilgili temel kavramları ve prensipleri tanımlar ve uygun olan yaklaşımları ve teknikleri sınıf ortamında uygular.
- P.Ç. 10 :** Farklı yaş gruplarına uygun materyalleri analiz eder, değerlendirir ve öğrencilerin ihtiyaç ve ilgileri doğrultusunda müfredata uygun olarak

kullanır.

- P.Ç. 11 :** Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve problem çözme becerilerinin gelişimi için iş birliği yaparak uygun yöntem ve teknikleri kullanır.
- P.Ç. 12 :** Dil edinimi teorilerini analiz eder ve bu bilgiyi dil öğretim yöntemlerini ve uygulamalarını geliştirmek için kullanır.
- P.Ç. 13 :** Temel edebiyat kavramlarını ve ilkelerini tanımlar, bu kavram ve ilkeleri yabancı dil öğretimi alanında uygular.
- P.Ç. 14 :** Alanı ile ilgili geçmiş ve güncel yayınları ve akımları analiz eder, değerlendirir ve öğrenme ve öğretme süreçlerini geliştirmek üzere uygular.
- P.Ç. 15 :** Çeviri ile ilgili prosedürleri, kaynakları ve teknikleri tanımlar ve uygular.
- P.Ç. 16 :** İngiliz dili dışında ikinci bir yabancı dili Avrupa Ortak Dil Portföyünde yer alan B1 Genel Düzeyinde kullanarak bu dilde iletişim kurar.
- P.Ç. 17 :** Mesleği ile ilgili görev, hak ve sorumlulukları tanımlayan mevzuata ve mesleki etik ilkelere bağlılık gösterir.
- P.Ç. 18 :** Türk eğitim sisteminin amaç, yapı ve işleyişini, sınıf yönetimi yaklaşımlarını ve eğitim ile ilgili kavramları tanımlar.
- P.Ç. 19 :** Okul içi ve okul dışı etkinliklere etkin katılım sağlayarak yaşadığı sosyal çevre için proje ve etkinlikler planlar ve uygular.
- P.Ç. 20 :** Yaşam boyu öğrenme etkinliklerine dair içeriği ve erişimi geliştirmek için çalışan kurumlar, topluluklar ve gruplarla işbirliği yapar.
- P.Ç. 21 :** Akranlarının uygulamalarını değerlendirir.
- P.Ç. 22 :** Türk Dili ve yabancı dil temel dilbilgisi kurallarını tanımlar, İngilizce temel dil becerilerini kazanır.
- P.Ç. 23 :** Türk Devrimi'nin ortaya çıkmasına yol açan siyasal, ekonomik, toplumsal, düşünsel koşulları yorumlar, birlikte yaşadığı toplum ile bütünlük içinde Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda ulusal amaç ve ülkeler ile yurt sevgisi başta olmak üzere yüksek insani değerleri benimser.
- P.Ç. 24 :** Öğrenim düzeyi ve sosyal çevresi ile uyumlu genel kültür formasyonu kazanır.
- P.Ç. 25 :** Almancayı Avrupa Dil Portföyü A2 Genel Düzeyinde kullanarak bu dilde iletişim kurabilir.
- Ö.Ç. 1 :** Öğrenciler, konuşmadaki varyasyonların kimliği, aidiyeti ve ilişki kurma biçimlerini nasıl etkilediğini açıklayabilecek. Öğrenciler, etkileşimde yakınsama/ıraksama stratejilerini çözümleyebilecek ve dinleyici çıkarımlarını eleştirel olarak değerlendirebilecek
- Ö.Ç. 2 :** Öğrenciler, dilsel görecelik iddialarını örneklerle tartışabilecek ve metaforların/kategorilerin algıyı nasıl şekillendirdiğini değerlendirebilecek (örn. "zaman paradır"). Öğrenciler, kategorik algı ve ayrım eşiklerinin diller arasında nasıl değiştiğini yorumlayabilecek.
- Ö.Ç. 3 :** Öğrenciler, sosyodilbilimi sistematik dil varyasyonunu inceleyen bir alan olarak tanımlayabilecek ve kapsamını açıklayabilecek. Öğrenciler, "dil" ve "lehçe" ayrımını ayırt edebilecek ve "konuşur topluluğu" kavramını örneklerle uygulayabilecek.
- Ö.Ç. 4 :** Öğrenciler, fonoloji, biçimbilim, sözdizimi ve söylem düzeylerini ayırt edebilecek. Öğrenciler, konuşma ile yazı normlarını karşılaştırıp sözlü/yazılı kuralların bilişsel temellerini açıklayabilecek.
- Ö.Ç. 5 :** Öğrenciler, lehçe haritaları ve izoglos demetlerini yorumlayarak bölgesel sınırları belirleyebilecek. Öğrenciler, modern lehçe çalışmalarında linguistik değişken kullanımını gerekçelendirebilecek.
- Ö.Ç. 6 :** Öğrenciler, zincir kaymalarını (SVS, NCS, CVS) çözümleyebilecek ve bölgesel ayrışmaya etkilerini tahmin edebilecek. Öğrenciler, kentsel/kırsal farklar ve göç gibi sosyokültürel etmenlerin değişime etkisini değerlendirebilecek.
- Ö.Ç. 7 :** Öğrenciler, "yukarıdan" ve "aşağıdan" değişimleri ayırt edebilecek ve sınıf hiyerarşisinde yayılımını öngörebilecek. Öğrenciler, açık ve örtük prestij biçimbirim/sesbilgisel tercihlere etkisini değerlendirebilecek.
- Ö.Ç. 8 :** Öğrenciler, dil değişiminde yaşın rolünü (görünür-zaman/gerçek-zaman yaklaşımları) analiz edebilecek. Öğrenciler, cinsiyet/yaş etkileşimlerinin değişim yörüngelerini nasıl etkilediğini değerlendirebilecek.
- Ö.Ç. 9 :** Öğrenciler, aksan temelli sosyal atıfların güvenilirliğini eleştirel olarak değerlendirebilecek ve önyargı kaynaklarını saptayabilecek. Öğrenciler, tutum araştırmalarında değişkeni izole etmek için deneysel karşılaştırmalar kurgusunu uygulayabilecek (ör. biçimsel/biçimsel-olmayan seçeneklerin denetimi).
- Ö.Ç. 10 :** Öğrenciler, anlamın bağlam, konuşur bilgisi ve ortak bilginin etkileşimiyle nasıl kurulduğunu analiz edebilecek. Öğrenciler, "eşanlımlı yoktur ilkesi"ni uygulayarak biçim-dağılım farklarının anlam nüansları ürettiğini açıklayabilecek.
- Ö.Ç. 11 :** Öğrenciler, doğrudan/dolaylı söz eylemlerini tanımlayıp konuşur niyetini bağlamsal ipuçlarıyla çıkarımlayabilecek. Öğrenciler, niyet çözümlemesinde nezaket ve ilişki yönetimi ilkelerini değerlendirebilecek.
- Ö.Ç. 12 :** Öğrenciler, bitişik çiftler, tercih yapıları ve onarım mekanizmalarını çözümleyebilecek. Öğrenciler, güç/hiyerarşinin sıra düzeni ve katılım stratejileri üzerindeki etkisini değerlendirebilecek ve etkili dönüş-alma tekniklerini uygulayabilecek.
- Ö.Ç. 13 :** Öğrenciler, çocukların dil sosyalleşmesinin bakım veren yönlendirmeleri ve etkinlikleri içinde nasıl gerçekleştiğini açıklayabilecek. Öğrenciler, farklı kültürlerdeki sosyalleşme uygulamalarını karşılaştırıp norm oluşumuna etkilerini öngörebilecek.